

VLAANDEREN IN BELGIË EN EUROPA

Hoofdstuk 5

Natascha Van Mechelen

Uit het beleidskader blijkt duidelijk dat het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid nauw verbonden is met het Europese beleid. In dit hoofdstuk worden de Vlaamse prestaties binnen deze Europese context geplaatst en vergeleken met de situatie in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ter inleiding wordt de Vlaamse situatie geschetst aan de hand van drie arbeidsmarktindicatoren: de activiteitsgraad, de werkzaamheidsgraad en de ILO-werkloosheidsgraad. Daarna gaan we dieper in op de pijnpunten van de arbeidsmarkt in Vlaanderen en België. Leidraad hiervoor is het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid van de Europese Commissie en de Europese Raad waarin de vorderingen van de lidstaten op het vlak van de werkgelegenheid worden onderzocht, het zogenaamde Vooruitgangsrapport. In het rapport anno 2000 wordt gesteld dat de gekende uitdagingen van de Belgische arbeidsmarkt – ondanks de algemene verbetering – slechts met mondjesmaat aangepast werden: de hoge instroom in de *langdurige werkloosheid*, de geringe arbeidsmarktparticipatie van de *ouderen*, de ongelijkheid tussen mannen en *vrouwen*, de uitgesproken *regionale* verschillen en de onderbenutting van het werkgelegenheidspotentieel van de *dienstensectoren*.¹ De regionale verschillen lopen – samen met de Europese vergelijking – als een rode draad doorheen dit hoofdstuk. De andere punten worden één voor één onderzocht voor de Vlaamse situatie.

Algemene situatieschets van de Vlaamse arbeidsmarkt

Vlamingen – en Belgen in het algemeen – nemen minder dan gemiddeld in Europa deel aan de arbeidsmarkt. Twee op drie Vlamingen is actief op de arbeidsmarkt, hetzij als werkende, hetzij als werkzoekende. Het Euro3-gemiddelde – het gemiddelde van Duitsland, Frankrijk en Nederland – ligt een stuk hoger (71%). De verklaring hiervoor is ondertussen welbekend:

1 COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES (2000) *Joint Employment Report 2000*, Brussel, p.85.

de lage *activiteitsgraad* van zowel de jongeren als de ouderen in Vlaanderen en België (zie verder).

Tabel 5.1

Activiteitsgraad, werkzaamheidsgraad en werkloosheidsgraad
(Euro15, Euro3, België, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

	Euro15*	Euro3	België	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Activiteitsgraad	68,6	70,5	64,9	66,2	62,8	64,3
Werkzaamheidsgraad	62,1	63,8	59,3	62,6	54,8	54,1
ILO-werkloosheidsgraad	9,5	9,5	8,6	5,4	12,7	15,9

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Als we het *aandeel werkenden* bekijken dan steekt Vlaanderen schril af tegenover de andere regio's in België. In Brussel en Wallonië is nog geen 55% van de inwoners aan het werk, in Vlaanderen 63%. Daarmee telt Vlaanderen verhoudingsgewijs meer werkenden dan Frankrijk (60%),² maar uitzonderlijk hoog is het Vlaamse cijfer niet: in de meeste Scandinavische landen, Nederland en het Verenigd Koninkrijk worden werkzaamheidsgraden van 70% en hoger opgetekend.

De combinatie van een lage activiteitsgraad en een behoorlijk aandeel werkenden hangt samen met de bijzonder lage *werkloosheid* in Vlaanderen. Nauwelijks 5% van de beroepsbevolking in Vlaanderen is werkloos. Daarmee evenaart Vlaanderen de bijzonder goede scores van Denemarken en Nederland. Het Europees en het Euro3-gemiddelde liggen bijna twee keer zo hoog. Bovendien brengt de werkloosheidsgraad eens te meer de regionale verschillen in België in kaart. In Wallonië manifesteert de werkloosheid zich meer dan dubbel zo scherp als in Vlaanderen, in Brussel bijna driemaal zo scherp.

Uitdaging 1: verhoging werkzaamheidsgraad ouderen

Tabel 5.2 toont aan dat in Vlaanderen de werkzaamheid sterk verschilt naargelang de leeftijd. In de middelste leeftijdsgroep (van 25 tot 49 jaar) is het aandeel werkenden opvallend

2 Zie tabel B.5.

hoog (84%), zowel in Europese als in Belgische context. Bij de jongeren en ouderen daarentegen zijn er in vergelijking met het Europees gemiddelde weinig mensen aan de slag.

Tabel 5.2

Werkzaamheidsgraad naar leeftijd (Euro15, Euro3, België, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

	Euro15*	Euro3	België	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
15-24	38,7	40,0	28,0	33,1	21,7	19,3
25-49	76,5	79,0	78,9	83,5	73,4	69,5
50-64	48,6	48,0	38,7	38,3	38,0	43,5
Totaal	62,1	63,8	59,3	62,6	54,8	54,1

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

De lage werkzaamheidsgraad van de ouderen wordt door de Europese Commissie als één van de belangrijkste problemen van de Belgische arbeidsmarkt bestempeld. Minder dan 40% van de 50-plussers in Vlaanderen werkt, dit is 10 pptn. minder dan het Europees gemiddelde. Ter verklaring hiervoor wordt meestal gewezen op het jarenlange beleid gericht op de stimulatie van vervroegde uittrede. Het systeem van brugpensioenering heeft wellicht de geringe arbeidsmarktparticipatie van ouderen versterkt, maar is vooral een mannelijk fenomeen.³ De afwijking van het Europese patroon is echter veel groter bij de vrouwen dan bij de mannen. In onze buurlanden werkt ongeveer 40% van de vrouwen tussen 50 en 64 jaar, in Vlaanderen slechts 26%. De opvallend geringe arbeidsparticipatie van oudere vrouwen in Vlaanderen wordt verder in dit hoofdstuk meer in detail bestudeerd.

Tabel 5.3

Werkzaamheidsgraad van 50-64-jarigen naar geslacht (Euro15, Euro3, België, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

	Euro15*	Euro3	België	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Mannen	59,9	56,7	50,6	50,9	49,8	52,3
Vrouwen	37,6	39,3	27,0	25,8	26,8	35,4
Totaal	48,6	48,0	38,7	38,3	38,0	43,5

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

3 In 1999 waren 89% van de conventioneel bruggepensioneerden in België mannen (Bron: Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening, *Jaarverslag 1999*, Brussel).

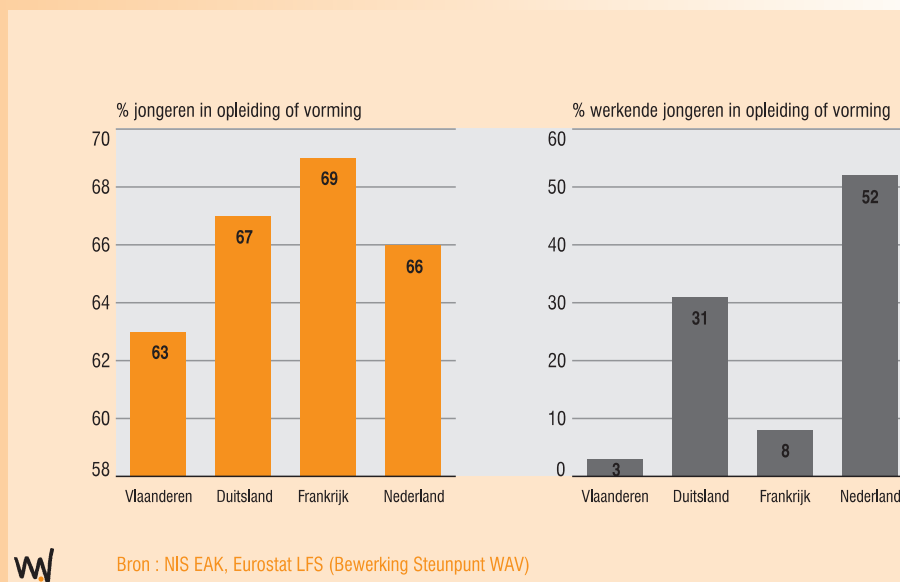
Vlaamse studenten werken niet

In onze buurlanden is 40% van de -25-jarigen aan het werk. In Vlaanderen bedraagt dit aandeel maar 33%, in België slechts 28%. De hoge scholarisatie in België en Vlaanderen is een veelgehoorde verklaring. Nochtans is het aandeel jongeren in opleiding of vorming in Vlaanderen niet uitzonderlijk hoog in vergelijking met Duitsland, Frankrijk of Nederland, integendeel. Wel opvallend voor Vlaanderen is de geringe werkzaamheid onder studenten en scholieren. Amper 3% van de Vlaamse jongeren in opleiding of vorming werkt, tegenover 31% in Duitsland en 52% in Nederland. In Nederland is het aantal jongeren met een baan in de loop van de jaren '90 drastisch toegenomen, ondermeer door de besparingen op het vlak van studiebeurzen (CBS, 2000). In Duitsland zit de combinatie van leren en werken ingebakken in het onderwijssysteem, in het zogenaamde Dual-systeem. In Frankrijk is het werken onder studenten en scholieren minder populair dan in de twee andere buurlanden. De werkzaamheid van jongeren ligt daar dan ook even laag als in België (resp. 27% en 28%).

Figuur 5.1 – 5.2

Aandeel jongeren in opleiding of vorming in het totaal aantal jongeren (15-24 jaar) (Vlaanderen, Duitsland, Frankrijk, Nederland; 1997)

Aandeel werkenden in het totaal aantal jongeren (15-24 jaar) in opleiding of vorming (Vlaanderen, Duitsland, Frankrijk, Nederland; 1997)

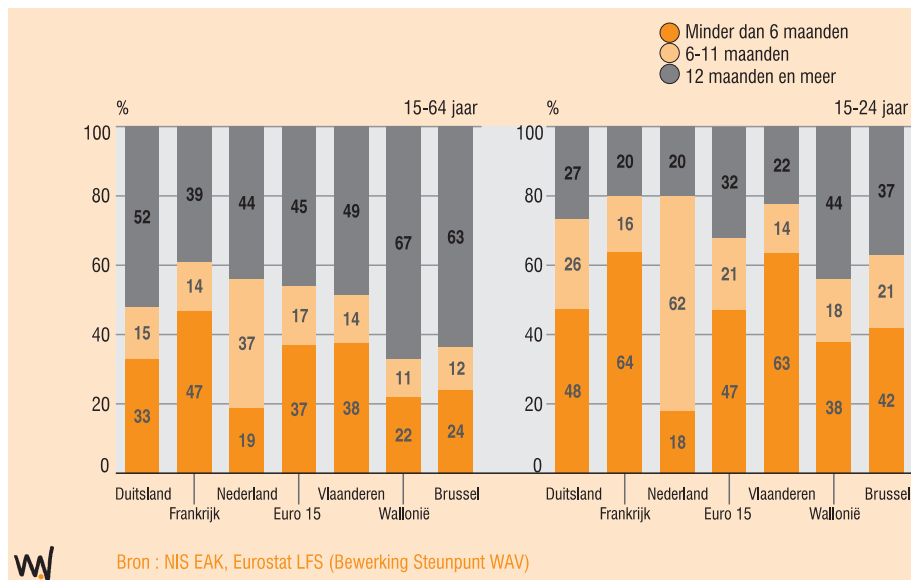
Uitdaging 2:**Vermindering van langdurige werkloosheid⁴**

Anno 1999 was zes op tien werklozen (volgens ILO-definitie) in België al minstens 12 maanden werkzoekend. Op Italië na is in geen enkele EU-lidstaat het aandeel van de langdurige werkloosheid zo groot.

Figuur 5.3 – 5.4

Procentuele verdeling van ILO-werklozen (15-64 jaar) naar werkloosheidsduur (Duitsland, Frankrijk, Nederland, Euro15, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

Procentuele verdeling van ILO-werklozen 15-24 jaar naar werkloosheidsduur (Duitsland, Frankrijk, Nederland, Euro15, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Uit figuur 5.3 blijkt dat vooral Wallonië en Brussel sterk van het Europese patroon afwijken. In Vlaanderen is dus niet alleen het werkloosheidsrisico veel kleiner dan in de rest van het

4 In het Vooruitgangrapport liggen zowel het groot aandeel langdurige werklozen als de hoge instroom in de langdurige werkloosheid in België onder vuur. Hier beperken we ons tot een analyse van het aandeel langdurig werklozen, gezien het gebrek aan internationaal vergelijkend cijfermateriaal over de instroom in de langdurige werkloosheid. Zie: G. COX (1999) Het Belgisch werkgelegenheidsbeleid onder het Europese vergrootglas. In: *Nieuwsbrief van het Steunpunt WAV*, nr. 4/1999, p. 9-15.

land (zie eerder), voor wie werkloos is, is ook de kans op langdurige werkloosheid veel minder groot (49%). In Nederland is de situatie op beide vlakken nog net iets gunstiger dan in Vlaanderen. Opvallend is het kleine aandeel langdurig werklozen in Frankrijk. De werkloosheidsgraad van Frankrijk (12%) is in 1999 één van de hoogste van Europa (pas in 2000 lijkt Frankrijk erin te slagen de werkloosheid terug te dringen tot minder dan 10%), maar de werklozenpopulatie bestaat er voornamelijk uit kortdurig werklozen.

De Europese Commissie beklemtoont dat zeker bij *jongeren* een lange werkloosheidsduur vermeden moet worden. De lidstaten moeten voorkomen dat jongeren langer dan 6 maanden in de werkloosheid vertoeven. België slaagt daar volgens Europa te weinig in. In Wallonië en Brussel is inderdaad het merendeel (ongeveer 60%) van de jonge werklozen al minstens een half jaar werkloos. In Vlaanderen daarentegen wordt de gunstige positie van Frankrijk geëvenaard, waar het aandeel van de langdurige (meer dan 6 maanden) jongerenwerkloosheid beperkt blijft tot 36%, wat een stuk minder is dan het Europees gemiddelde (53%).

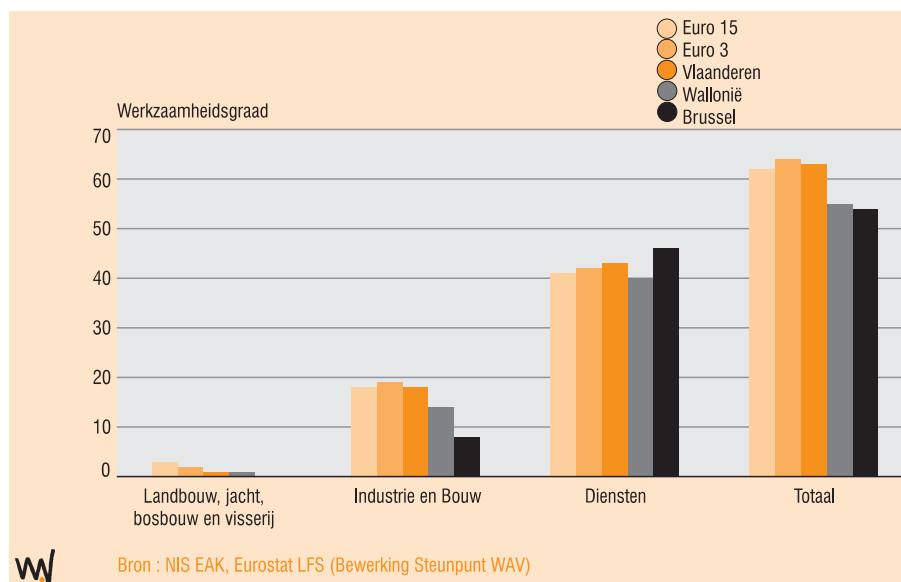
Uitdaging 3: Betere benutting van het werkgelegenheidspotentieel in de dienstensectoren

In het Vooruitgangsrapport wordt reeds enkele jaren opgemerkt dat in België het werkgelegenheidspotentieel in de dienstensectoren onderbenut blijft.⁵ Uit figuur 5.5 blijkt nochtans dat de dienstensector als geheel in Vlaanderen maar vooral in Brussel een stuk sterker staat dan gemiddeld in Europa. Van alle Vlamingen op beroepsactieve leeftijd werkt ruim 43% in een dienstensector. Vooral de sectoren *'vervoer en communicatie'*, de *financiële instellingen*, het *openbaar bestuur*, het *onderwijs* en de *gezondheidszorg* zijn in Vlaanderen en België van veel meer belang voor de werkzaamheid dan gemiddeld in Europa.

5 Ondanks de vaststelling dat reeds in 1997 de werkzaamheid in de dienstensectoren in België net iets boven het Europees gemiddelde lag, werd in het Joint Employment Report 1999 gesteld dat, gegeven de ontwikkeling van de dienstensectoren in de best presterende lidstaten, België een werkgelegenheidspotentieel van 300.000 jobs in de dienstensector onbenut liet. Ook in het Vooruitgangsrapport van 2000 wordt vermeld dat in België de mogelijkheden om banen te creëren in de dienstensectoren slechts langzamerhand verbeteren. In het rapport met de expliciete aanbevelingen anno 2000 is voor België nochtans de aanbeveling inzake de ontwikkeling van de dienstensector geschrapt.

Figuur 5.5

Werkzaamheidsgraad naar hoofdsector (Euro15*, Euro3, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Tabel 5.4

Werkzaamheidsgraden in de dienstensectoren (Euro15, Euro3, België, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

	Euro 15*	Euro 3	België	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Handel	9,2	8,9	8,7	9,3	7,7	8,0
Horeca	2,4	2,1	2,0	2,1	1,6	2,9
Vervoer en communicatie	3,7	3,7	4,4	4,8	3,8	3,6
Financiële instellingen	2,1	2,2	2,4	2,5	1,9	2,9
Diensten aan bedrijven	5,1	5,4	4,5	4,7	3,1	7,8
Openbaar bestuur	4,7	5,4	5,7	5,3	6,6	5,6
Onderwijs	4,2	4,0	5,0	4,9	5,6	4,0
Gezondheidszorg	5,9	6,7	6,7	6,7	6,8	5,6
Andere	3,5	3,7	2,9	2,6	2,8	5,5
Totaal diensten	41,0	42,3	42,3	43,0	40,0	45,9

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Een minpunt voor Vlaanderen is wel het achterblijven van de zogenaamde 'diensten aan bedrijven'. Hieronder vallen de uitzendarbeid, de informatica en de consultancy. Deze sectoren

Hfdst. II kenden de afgelopen jaren wel een opmerkelijk sterke groei, zowel in Vlaanderen⁶ als in Europa. Tussen 1996 en 1999 groeide de werkzaamheid in deze sector in de Europese Unie met ongeveer 18%, terwijl het totaal aantal werkenden met 'slechts' 3% toenam. Ook in Wallonië zijn opvallend weinig mensen werkzaam in deze kernsectoren van de zogenaamde nieuwe economie. Uitzondering is Brussel, waar de commerciële diensten over het algemeen beter ontwikkeld zijn dan in de rest van het land.

Uitdaging 4:

Verbetering van de arbeidsmarktpositie van vrouwen

In België zijn de vrouwen niet beter op de arbeidsmarkt geïntegreerd dan in de meeste Europese landen. De sekseverschillen op de arbeidsmarkt worden in dit hoofdstuk in kaart gebracht door de verhouding tussen enkele vrouwelijke en mannelijke arbeidsmarktindicatoren te berekenen.⁷

Tabel 5.5

Activiteitsgraad, werkzaamheidsgraad, ILO-werkloosheidsgraad en het aandeel deeltijdarbeid van vrouwen, en de verhouding ervan tot de mannelijke arbeidsmarktindicatoren (Euro15, Euro3, België, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

	Euro15*	Euro3	België	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Arbeidsmarktindicatoren						
Activiteitsgraad	59,1	62,8	56,2	57,5	53,8	56,9
Werkzaamheidsgraad	52,6	56,2	50,4	53,6	45,2	47,9
ILO-werkloosheidsgraad	11,1	10,6	10,4	6,7	16,0	15,7
% deeltijdarbeid	33,9	39,0	40,2	41,4	42,4	25,5
Verhouding t.o.v. mannen						
Activiteitsgraad	0,76	0,80	0,77	0,77	0,75	0,79
Werkzaamheidsgraad	0,73	0,79	0,74	0,75	0,70	0,79
ILO-werkloosheidsgraad	1,34	1,22	1,36	1,52	1,58	0,98

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

⁶ Zie tabel B.21.

⁷ In tabel 5.5 wordt voor elke arbeidsmarktindicator de score van de vrouwen gedeeld door de indicator van de mannen. Voor de activiteits- en werkzaamheidsgraad geldt dat als deze verhouding kleiner dan 1 is, er sprake is van een sekseverschil in het nadeel van de vrouwen. Is de indicator groter dan 1 dan zijn de vrouwen beter dan de mannen geïntegreerd op de arbeidsmarkt. Voor de werkloosheidsgraad geldt de omgekeerde redenering. Een verhouding gelijk aan 1 betekent steeds dat er geen genderkloof bestaat.

■ ■ 52% meer risico op werkloosheid dan mannen

De gegrondheid van de Europese kritiek op de achtergestelde positie van de vrouw op de Belgische arbeidsmarkt, blijkt enkel uit de sekseverschillen in de *werkloosheidsgraad*. In Vlaanderen en Wallonië ligt het werkloosheidsrisico naar ILO-normen voor vrouwen meer dan 50% hoger dan voor mannen. In Europa bedraagt dit verschil slechts 34% en in onze buurlanden (en met name in Duitsland en Frankrijk) zelfs nog minder.

Een belangrijke opmerking hierbij is dat het werkloosheidsrisico voor vrouwen in Vlaanderen – in tegenstelling tot in Wallonië – tot de laagste van Europa behoort (7%). In Nederland vinden we een soortgelijke situatie: alhoewel de werkloosheidsgraad voor vrouwen maar 5% bedraagt, ligt deze wel 80% hoger dan voor mannen.⁸ Het omgekeerde doet zich voor in Brussel: bijna 16% van de vrouwen wordt als werkloos beschouwd, wat net iets minder is dan het aandeel werkloze mannen, waardoor het sekseverschil in het voordeel van de vrouw is.

■ ■ Massale vervroegde uittrede

Wat de integratie in het werkend segment van de arbeidsmarkt betreft, zijn de vrouwen op de Vlaamse arbeidsmarkt over het algemeen niet slechter – maar ook niet veel beter – af dan gemiddeld in Europa. De *werkzaamheidsgraad* van de vrouwen (54%) bedraagt in Vlaanderen 75% van die van de mannen, wat binnen de Europese en ook de Belgische context niet slecht is. In onze directe buurlanden is de vrouwelijke werkzaamheid wel net iets beter ontwikkeld (56%) en is het verschil tussen mannen en vrouw iets minder groot, zeker bij diegenen ouder dan 50 jaar. In Vlaanderen is de kans om een werkende 50-plusser te vinden bij de mannen bijna dubbel zo groot als bij de vrouwen. In onze buurlanden is dit sekseverschil gemiddeld bijna 20 pptn. kleiner, evenals in Brussel waar de werkzaamheid onder de vrouwen ouder dan 50 jaar traditioneel hoger ligt dan in de rest van het land.⁹

Het *uittredepatroon* van oudere vrouwen wordt in de tabel 5.7 geïllustreerd aan de hand van de evolutie van de activiteitsgraad van de vrouwen die in 1998 tot de leeftijdsgroep 55-59 jaar behoorden. In 1998 waren in Vlaanderen nog maar 22% van deze vrouwen actief op de arbeidsmarkt, tegenover bijna 50% gemiddeld in onze buurlanden. Enerzijds heeft dit te maken met de historisch lage arbeidsmarktparticipatie van Vlaamse vrouwen in de voorgaande

8 Zie tabel B.6 in bijlage.

9 Zie tabel B.5 in bijlage.

decennia: in 1983 lag de activiteitsgraad van deze cohorte vrouwen – toen 40 à 44 jaar – in Vlaanderen al 10 pptn. onder het Euro3-gemiddelde. Maar daarnaast stellen we vast dat de Vlaamse vrouwen zich op een relatief jonge leeftijd terugtrekken uit de arbeidsmarkt. Terwijl in onze buurlanden herintrede in deze cohorte zorgde voor een stijging van de activiteitsgraad tot na de leeftijd van 45 jaar, daalde in Vlaanderen de arbeidsmarktparticipatie vanaf 40-44 jaar, met ongeveer 9 pptn per 5 jaar. In Vlaanderen wordt het arbeidsmarktgedrag van oudere vrouwen blijkbaar nog veel meer dan gemiddeld in Europa en België bepaald door het *kostwinnersmodel*.

Tabel 5.6

Verhouding tussen de werkzaamheid van de vrouwen en de mannen naar leeftijd (Euro15, Euro3, België, Vlaanderen, Wallonië, Brussel; 1999)

	Euro15*	Euro3	België	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
15-24 jaar	0,83	0,88	0,85	0,85	0,72	0,75
25-49 jaar	0,76	0,80	0,80	0,81	0,74	0,84
50-64 jaar	0,63	0,69	0,51	0,51	0,54	0,68
Totaal	0,73	0,79	0,74	0,75	0,70	0,79

* Voor Griekenland: cijfers van 1998.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Als we in tabel 5.7 ook de jongere cohortes vrouwen bekijken, constateren we dat vrouwen wel steeds minder vroeg uit de arbeidsmarkt stappen. Ook in Vlaanderen zien we een enorme toename van het aandeel vrouwen ouder dan 40 jaar dat niet uit de arbeidsmarkt terugtreedt. Bijvoorbeeld: in 1993 was nog maar 30% van de Vlaamse vrouwen tussen 50 en 54 jaar actief, in 1998 bedraagt dit aandeel al 43%. Er blijft evenwel een enorme achterstand bestaan met onze buurlanden, waar 68% van de vrouwen tussen 50 en 54 jaar geïntegreerd is op de arbeidsmarkt. Verwacht wordt dat de activiteitsgraad in de komende jaren vooral bij deze groep van oudere vrouwen zal blijven groeien, wat een gunstig effect zal hebben op de globale Vlaamse activiteitsgraad.

Hfdst. 4

Tabel 5.7

Evolutie van de activiteitsgraad van oudere vrouwen (40-59 jaar) naar leeftijd (Euro15, Euro3, België, Vlaanderen; 1983-1998)

	1983	1988	1993	1998	Evolutie (%) 1993-1998
40-44 jaar					
Euro15*	57,0	61,0	68,7	73,4	+6,9
Euro3**	59,3	66,1	75,5	78,9	+4,5
België	48,9	55,2	66,0	71,8	+8,9
Vlaanderen	49,2	52,5	64,4	71,2	+10,6
45-49 jaar					
Euro15*	53,9	56,3	63,5	69,5	+9,5
Euro3**	56,3	61,6	71,6	77,3	+7,9
België	39,5	43,2	54,6	62,1	+13,7
Vlaanderen	39,7	41,0	52,4	61,5	+17,4
50-54 jaar					
Euro15*	46,7	46,8	54,8	60,1	+9,7
Euro3**	49,2	53,2	64,0	68,4	+6,9
België	29,9	28,6	34,8	46,0	+32,0
Vlaanderen	30,5	25,0	30,4	43,1	+41,8
55-59 jaar					
Euro15*	35,3	34,7	36,3	42,4	+16,7
Euro3**	38,0	39,0	40,5	49,1	+21,2
België	16,6	15,8	19,6	23,9	+22,3
Vlaanderen	17,0	13,7	17,5	21,7	+24,0

* Vóór 1993: excl. Oostenrijk, Finland en Zweden

Vóór 1983: excl. Oostenrijk, Finland, Zweden, Portugal en Spanje

** Vanaf 1991: incl. voormalig DDR.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV)

Besluit

Een deel van de kritiekpunten van de Europese Commissie op de Belgische arbeidsmarkt gaat ook op voor Vlaanderen. Zeker wat de *werkzaamheid van de vijftigplussers* betreft, wijkt ook het Vlaamse patroon sterk af van het Europese. Vooral het uittredepatroon van de vrouwen zal sterk moeten blijven veranderen, wil de Vlaamse overheid de werkzaamheidsgraad op hetzelfde niveau als onze buurlanden brengen. De geleidelijke verhoging van de leeftijd waarop de Vlaamse vrouwen uit de arbeidsmarkt stappen, verdient dan ook verdere aanmoediging.

Eveneens belangrijk voor de verhoging van de werkzaamheid zijn volgens de Europese Commissie de *dienstensectoren*. De meeste dienstensectoren – en dan vooral het vervoer, de financiële diensten, het openbaar bestuur, het onderwijs en de gezondheidszorg – zijn in België goed ontwikkeld waardoor een relatief groot deel van de bevolking tussen 15 en 64 jaar in een dienstensector aan de slag is. Een minpunt voor de Belgische en Vlaamse arbeidsmarkt is het achterblijven van de *diensten aan bedrijven*, waaronder de uitzendarbeid, de informatica en de consultancy vallen, en die de afgelopen jaren sterke groeisectoren waren.

De *ongelijkheid tussen mannen en vrouwen* op de Vlaamse arbeidsmarkt blijft niet beperkt tot het uittredepatroon. Het werkloosheidsrisico in Vlaanderen is, zoals elders in Europa, bij de vrouwen veel groter dan bij de mannen: in de vrouwelijke beroepsbevolking is de kans om werkloos te zijn 50% groter dan in de mannelijke beroepsbevolking. Ondanks dit grote sekseverschil, blijft de werkloosheidsgraad van vrouwen in Vlaanderen relatief beperkt (6,7% tegenover 11,1% als EU-gemiddelde). Het Vlaamse werkloosheidspeil is immers vergelijkbaar met de best presterende landen van Europa (Denemarken en Nederland).

In vergelijking met de rest van België is ook het aandeel van de *langdurige werkloosheid* in Vlaanderen gering. In de Europese context echter is het gegeven dat bijna de helft van de Vlaamse werklozen al langer dan 1 jaar werkzoekend is, eerder zorgwekkend.